

κος ἐνὸς περίπου Γαλλικοῦ ποδὸς καὶ περιφέρειαν ἀνάλογον.

Εἰς τὰ ταμεῖα τῶν περιέργων φαινομένων ἐπιδεικνύουσι τὸν Ἰππόκαμπτον διὰ τὴν παράδοξον μορφὴν τὴν δύοίαν αὐτομάτως λαμβάνει ἔηρανόμενος· διότι κυρτούμενος σχηματίζεται ως τὸ Γαλλικὸν σοιχεῖον S, ἐκ τοῦ δυοίου καμπύλου αὐτοῦ σχήματος καὶ τῆς πρὸς τὸν ἵππον δμοιότητος οἱ Εὔρωπαῖς ὡνόμασαν αὐτὸν Ἰππόκαμπτον.

Πολλοὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὸν ἰχθὺν τοῦτον μεγάλας θεραπευτικάς ἴδιότητας· ἄλλοι δὲ διᾶσχυρίζονται ὅτι ἔξερχεται ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ὀλεθριώτατον δηλητήριον· τὸ δὲ θέραιον εἶναι ὅτι ὁ Ἰππόκαμπτος οὔτε ἐμεράπευσεν, οὔτε ἐφόνευσέ ποτε τινα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΔΛΗΛΟΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ.

Ἡ ἀδληλοδιδακτικὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὔτε ως νεωτέρα ἐφεύρεσις, ἀλλ' οὔτε ὅτι ποτὲ ἐφεύρθη· διότι αἱ μὲν ἀρχαὶ τῆς μεθόδου ταύτης ὑπῆρχαν ἀφ' ὅτου ὑπάρχουσιν ἀνθρωποι εἰς τὸν Κόσμον, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ ἔγεινεν ἀφ' ὅτου οὔτοι ησθάνθησαν

τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διακονῶσιν εἰς ἀλλῆλους τὰς ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων ἐντὸς ἑαυτῶν γεννηθείσας ἴδεας. Ἡ ἀδληλοδιδακτικὴ λοιπὸν ὑπάρχει παντάχοῦ· εἶναι τὸ μέσον τῆς μετοχεύσεως τῶν ἴδεων· αὐτὴ ἀδεάνει τὸν θησαυρὸν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, ἐκτείνει τὰς διανοητικὰς σχέσεις, καὶ ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην ἀλυσον μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνορυττόντων τοὺς πλουσίους ὑπονόμους τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῶν ἐκτιθέντων τοὺς ἐκ τούτων θησαυρούς πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπείρων ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας· πλουτίζουσα δὲ τοὺς λαμβάνοντας χωρὶς νὰ καθιστῷ πτωχοὺς τοὺς διδόντας, τρέπει πρὸς ὠφέλειαν πάντων τὰς ἀτομικὰς προσπαθείας ἐνὸς ἐκάστου.

Ἡ ἀδληλοδιδακτικὴ εἶναι τέλος πάντων ήθικής σχέσις δημιουργηθείσα ταύτοχρόνως μετὰ τοῦ οὐρανίου δώρου τοῦ λόγου, ὡς ἀναγκαῖον μέσον πρὸς τὴν ἐντελῆ ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἔξαιρετού χαρακτηριστικοῦ τοῦ ἀνθρώπου· διότι τί ηθελεν οὕτος πράξει ἐὰν, ἐγκαταλελειμμένος εἰς μόνην τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἴκανότητα, εἰς μόνας τὰς ἴδιας διανοητικὰς δυνάμεις, περιωρισμένος ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τοῦ δρίζοντος αὐτοῦ, ἀπαντῶν προσκόμματα καὶ ἀπορίας εἰς ἐκάστην αὐτοῦ παρατήρησιν, ἐξερεῖτο τῆς μεγάλης ταύτης καὶ οὐσιωδεστάτης θοηθείας; Τὰ δρια τῆς φυσικῆς αὐτοῦ δράσεως ηθελον ἀποτελεῖ τὸ τέρμα τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ ἴδεων, ὁ χρόνος καὶ τὸ διάστημα ηθελον ἐμποδίζει αὐτὸν τοῦ ν' ἀναπτύξῃ τὰς ἴδιας αὐτοῦ, καὶ τοῦ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν πρὸς αὐξῆσιν τῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων φυσικὴν ἐπιθυμίαν. Ἀλλ' ὁ ἀνθρωπὸς δὲν ἐνεργεῖ μόνος· Ο ἀνθρωπὸς παρατηρεῖ, ἀνακαλύπτει καὶ κοινοποιεῖ πρὸς τοὺς ἄλλους τὰς ἴδιας αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ ἀνακαλύψεις, ἀντὶ τῶν δυοίων ἀκούει, μανθάνει καὶ ἀντιλαμβάνει παρ' αὐτῶν τὰς γνώσεις, τὰς δυοίας ἐκεῖνοι παρατηροῦντες ἀνεκάλυψαν. Μεταχειριζόμενος δὲ ἔκαστος τὴν ἴδιαν αὐτοῦ διανοητικὴν δύναμιν εἰς τὸ νὰ προσβῇ εἰς ἐν σημεῖον τῆς προφερείας, συνεισφέρει εἰς τὴν ἔξαπλωσιν τῆς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, κατὰ τοῦ δυοίου τὸ κέντρον συνενόμεναι ὅλαι αἱ ἀκτῖνες, σχηματίζουσι λαμπρὰν ἐστίαν τῶν ἀείποτε αὐξανόντων φώτων, ὃθεν ἔκαστος ἀρύεται ἄρθοντας

νάματα ἐκ τοῦ κοινοῦ τούτου θησαυροῦ, ἐπισεσωρευθέντος διὰ τῶν ἀτομικῶν ἑκάστου ἔργασιῶν καὶ προσπαθειῶν. Ἐνταῦθα δὲν ἐνεργεῖται ἀνταλλαγὴ, διότι οὐδεὶς οὐδεμίαν τῶν παρὸ αὐτοῦ προσκτηθεισῶν γνώσεων παραχωρεῖ, ἀλλὰ κοινωνία, δομοία μὲ τὸ ἀπαύγασμα τῶν ἀστέρων, τὸ δόποιον διαδίδεται πανταχοῦ χωρὶς νὰ ἐλαττωθῇ ἢ νὰ ἔξασθενήσῃ οὐδόλως. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ ἐν γένει, ἡ δύναμις δηλαδή, ἣτις ἐμόρφωσε πάσας τὰς ἐπιστημονικὰς θεωρίας καὶ τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις, ἣτις ἀνεπλήρωσε διὰ τῆς συγκεντρώσεως τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀτομικῶν διανοητικῶν δυνάμεων ἐνὸς ἑκάστου, καὶ ἣτις ὑπῆρξε, διὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ὃτι τὸ Ἀρχιμήδειον κάτοπτρον πρὸς τὰς διεσκορπισμένας ἀκτῖνας τοῦ φωτός.

Ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ λοιπὸν δὲν εἶναι μέθοδος, ἀλλὰ διανοητικὴ δύναμις· ἐπειδὴ δὲ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις δὲν εἶναι ἔργα ἀνθρώπινα, ἐπομένως οὐδὲν ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ εἶναι ἐφεύρεσις, ἀλλ' ἡ φυσικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἴδιότης.

Καθὼς ὅμως ὁ ἀνθρωπὸς ἐτελειοποίησε καὶ τελειοποιεῖ καθ' ἑκάστην πάσας τὰς ἄλλας διανοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἐτελειοποίησεν δομοίως καὶ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν· ἡ κανονικὴ λοιπὸν ἐφαρμογὴ τῆς φυσικῆς ταύτης δυνάμεως ἐπὶ τῆς προκαταρκτικῆς διδασκαλίας τῶν παιδῶν, καὶ ἡ ὅρθη μέθοδος πρὸς χρῆσιν αὐτῆς, δύναται νὰ ὀνομασθῇ τελειοποίησις τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς, καὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θέλομεν πραγματευθῆ ἐνταῦθα.

Πολλάκις ἔγραψαν καὶ εἶπον, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς διδασκαλίας τῶν παιδῶν διὰ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς χρονολογεῖται ἀπὸ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς· πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς ἴδεας ταύτης ἀνέφεραν τὴν Ἱερὸν

ραφῆν διὰ νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴν πῆρχεν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἐβραίοις, ἄλλοι δὲ ἐνησχολήθησαν εἰς τὸν ἀνακαλύψωσιν ἐν τοῖς ἀποπομνημονεύμασι τῶν περιηγητῶν ἵχην τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς διδασκαλίας μεταξὺ τῶν Βραχμάνων οὐδεμίᾳ δὲ ἀμφιβολίᾳ, ὅτι θέλουσι ζητήσει τὴν μέθοδον ταύτην καὶ ἀλλαχοῦ καὶ θέλουσι θεοῖς τὴν εὔρει εἰς ὅλους τοὺς τόπους καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς· διότι ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ οὖσα, ὡς εἴπομεν, φυσικὴ διανοη-

τικὴ δύναμις τοῦ ἀνθρώπου, ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει πάντοτε καὶ πανταχοῦ παρὰ πάντα τὸν θίον ἐπειδὴ ἥθελεν εἰσθαι ἀτοπον νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι οἱ παῖδες εἶναι ἀποκεκλεισμένοι τοῦ μέσου, δὲ οὐ μανθάνουσι οἱ ἐν ἡλικίᾳ ἀνθρώποι, καὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν δύναμιν ταύτην, ἣτις ἀναπτύσσεται ἐν αὐτοῖς ταύτοχρόνως μετὰ τῆς ἀνάγκης, τὴν δόποιαν εἶναι πρωτισμένη νὰ πληρώσῃ, μετὰ τῆς ἐπιθυμίας δηλαδή τοῦ μανθάνειν.

Ἡ διὰ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς λοιπὸν πρὸς ἀλλήλους διακοίνωσις τῶν ἴδεων καὶ ἀνακαλύψεων ἑκάστου εἶναι κοινὴ ἐξίσου εἰς τοὺς παῖδας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας· ἀλλ' ἀν ἡ μέθοδος αὐτὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐν χρήσει πρότινος καὶροῦ εἰς τὰ σχολεῖα, αὐτίον τούτου εἶναι τὸ ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἀντὶ ν' ἀκολουθήσωσι τὸν δρόμον, εἰς τὸν δόποιον ἡ φύσις ἔθεσε τὸν ἀνθρωπὸν, ἐφαντάσθησαν νὰ πράξωσιν ἀμεινον ταύτης, ἐφευρίσκοντες ἀλλαζ μεθόδους, δρθοτέρας, ὡς οὗτοι ἐφρόνουν, ἐκείνων, τὰς δόποιας ἡ ἴδια φύσις εἶχε συστήσει. Διατρέφοντες δὲ οὕτω τὸν νοῦν τῶν παιδῶν παρεισέβαλον μυρία ὅσα ἐμπόδια εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν αὐτῶν δυνάμεων. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ δύναμις τῶν φυσικῶν ἐμπνεύσεων εἶναι τοσοῦτον ἴσχυρά, ὥστε οἱ παῖδες τὰς μὲν διαφόρους μεθόδους, δὲν ὅν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐδίδασκον αὐτοὺς ἐπέκρινον καὶ ἀπεστέφοντο, μετεχειρίζοντο δὲ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν, διὰ νὰ διακοινῶσι πρὸς ἀλλήλους τοὺς κανόνας τῶν ἀθυρμάτων αὐτῶν, καὶ εἶναι ἀναμφισθήτητον, ὅτι οἱ πεισματωδέστεροι ἔχοροι τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου, οἱ καταδιώκοντες αὐτὴν ὡς δօξαίαν, ἡ δόγμα, δὲν θέλουσι δυνηθῆ ποτὲ νὰ ἀποχωρίσωσι τὴν μέθοδον ταύτην τῆς ὑπάρχεως, τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς γυμνάσεως τῶν παιδῶν.

Ἄλλα τὸ ἄξιον ἀπορίας εἶναι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοὶ τῶν ἔθνῶν ἐφρόντισαν τοσοῦτον βραδέως νὰ τελειοποιήσωσι καὶ νὰ καθολικεύσωσι τὴν τακτικὴν χρῆσιν τῆς μεθόδου ταύτης, δυναμένης προφανῶς νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἀνθρώπινου γένους· διότι ἡ δόξα τῆς τελειοποιήσεως τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς ἀνήκει πραγματικῶς εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ δεκάτου ὄγδου αἰῶνος, ἐποχῆς λαμπρυνθείσης διὰ τοῦ ἀξιομημονεύτου τούτου συμβάντος, ὡς ἐν-

δοξοτάτου γενικοῦ πολέμου κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς πλάγης.

Ἡ πρώτη τακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου ἐγένετο ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1780 ἔτος, ἐν τῷ ἐκεῖ ἴδρυθέντι καταστήματι τῶν στρατιωτικῶν ὁρφανῶν ὑπὸ τοῦ Ἰππότου Παυλέτου (Pauillet). τὸ σχολεῖον τοῦτο, διευθυνόμενον ὑφ' ἐνὸς ἐκ τῶν μᾶλλον προωδευμένων μαθητῶν, φέροντος τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ταξιάρχου, διηρεύτο εἰς τέσσαρας τάξις εἰς τέσσαρες αὗται τάξεις ὑποδιῃρουντο εἰς Τμῆματα, ὑπὸ τὴν δύνην καὶ ἐπιστασίαν ἵσαριθμων παιδῶν. Ὁ δὲ διοργανισμὸς οὗτος εἶχεν ἀληθῆς μεγάλας ὁμοιότητας πρὸς τὸν τελειοποιηθέντα τῶν σημερινῶν σχολείων, καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρῶτον καὶ οὐσιωδέστατον θῆμα, ἐμφανίνον τὰς μεγάλας προόδους, τὰς δοπίας ἥ μεθόδους αὕτη ὥφειλε ταχέως νὰ διαδώσῃ ἐφ' ὅλης τῆς οἰκουμένης.

Τὸ Παρισινὸν τοῦτο κατάστημα εἶλκυσε τὴν προσοχὴν ὄλων τῶν συγχρόνων καὶ εὐηρέστησε τοσοῦτον, ὥστε ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΓ' ἐπροίκισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἴδιαιτέρου ταμείου δὶ ἑτησίου εἰσοδήματος 30,000 φράγκων, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τοῦ πρώτου τούτου ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου ὑπῆρξαν λαμπρότατα. Ἀλλὰ καθ' ἦν ἐποχὴν ἐδέκινυνε, ὅτι θέλει χρησιμεύσει ὡς πολύτιμον πρωτότυπον τῆς μεθόδου ταύτης, κατεποντίσθη μετὰ πολλῶν ἀλλων ἐπωφελῶν γνώσεων ὑπὸ τοῦ φρικτοῦ κατακλυσμοῦ τῶν πολιτικῶν σπαραγμῶν τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους.

Οὐλίγον μετὰ ταῦτα δύο ἄνδρες ἐν Ἀγγλίᾳ κατέβαλον τὰ θεμέλια εὐρυχωροτέρας, καὶ στερεωτέρας οἰκοδομῆς: οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ πρωλύτης Βέλλος (Bell) ὅστις παρατηρήσας, ὡς λέγει, τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ παῖδες τῶν κατοίκων τοῦ Μαδρίτης, πόλεως τῆς Ἰνδίας, ἐδιδάσκοντο συναλλήλως, συνίλαβε τὴν ἰδέαν τοιούτου συστήματος, καὶ ἐδημοσίευσε πρῶτος σχέδιον στοιχειώδους διδασκαλίας θασίζομένης ἐπὶ τοιούτων ἀρχῶν· προστατευόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀλήρου, ἐπέτυχε νὰ πραγματοποιήσῃ καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν μεθόδον ταύτην μετὰ θαυμασίων προόδων. Ὁ δὲ δεύτερος τούτου Ἰωσήφ Λαγκαστέρος

(Lancaster) ἐκ τῆς αἰρέσεως τῶν Κοικέρων, συλλαβόντων καὶ αὐτὸς τὴν ἴδεαν παρομοίας μεθόδου, ἀνέπτυξε μὲν καὶ ἐφήρμωσεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας μετὰ ἀξιολόγων καὶ οὐσιώδων τροπολογήσεων, ἀλλὰ στερημένος τοῦ ὑποστηρίγματος τοῦ ἐφαμίλλου αὐτοῦ (τοῦ πρωλύτου Βέλλου), ὁ Λαγκαστέρος ἐπεκαλέσθη τὴν ἀγαθοεργὸν προστασίαν τῶν ἴδιωτῶν, οἵτινες ἐπρομήθευσαν εἰς αὐτὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα μέσα πρὸς πλήρη ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀρχηγῶν συστηθεῖσα ἐπωφελεστάτη ἀμιλλα, ἐπανέκτησα τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ζῆλον ἀμφοτέρων τῶν ἀνδρῶν τούτων, ἔγινε παραίτιος τῆς ἀνεγέρσεως πολυαριθμων σχολείων καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας, καὶ προεμήνυε τὴν ἐπόχην τοῦ ἐκ τῶν ἀκόπων τοῦ ἔθνους τούτου παντελοῦς ἐξιστρακισμοῦ τῆς ἀμαθείας.

Διάφοροι ἔταιροί του συστηθεῖσαι εἰς πλείστας Ἀγγλικάς πόλεις συνετέλουν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαδόσεως τῆς μεθόδου ταύτης, καὶ ἐθοίησον τὰς προσπαθείας τῶν ἐν Λονδίνῳ συγκεντρωμένων ἔταιρων. Ἡδη τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης ταύτης βελτιώσεως κατεφαίνοντο προφανῶς καὶ ἀναμφισβιτής ἐπὶ τῶν ἡθῶν, τῶν ἔξεων καὶ τῆς ἴκανότητος τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας, ὅτε οἱ μὲν εἰσηγηταὶ τῆς φιλανθρώπου ταύτης μεθόδου ἀπέβλεψαν εἰς τὸ νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὴν πέρχεν τῶν δρίων τῆς ἴδιας αὐτῶν πατρίδος, τελειοποιοῦντες μὲν τὴν ἀλληλοδιδακτικήν, ὅπου εἶχεν ἡδη ἀρχίσει, πρωταριθμούντες δὲ νὰ εἰσάξωσιν αὐτὴν, ὅπου εἰσέτειν πῆρον ἀγνωστος, τὰ δὲ μέλη τῆς έκστιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ ἐπισημότερα ὑποκείμενα τοῦ ἔθνους τούτου ἡμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους διὰ συνδρομῶν καὶ θοηθημάτων ὑπὲρ τῆς ἐντελοῦς στερεώσεως τῆς εὐγενοῦς ταύτης ἐπιχειρήσεως. (ἀκολουθεῖ)

ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Εἰς τὸν προηγούμενον Ἀριθμὸν 7, ἐν τῇ Σελίδῃ 17, στήλῃ 6'. στίχ. 15, ἀνάγνωσθε "τὴν τριακοστὴν τοῦ μηνὸς Αἰγυπτίου τοῦ 1834 κτλ."

Εἰς τὸ παρόν φυλλάδιον ἐν σελ. 27, στήλῃ ἀ. στίχ. 12 ἀντὶ, διέτριψε, ἀνάγνωσθε, διέτρεψε κτλ.

Ομοίως ἐν σελίδῃ 40. στήλῃ ἀ. στίχ. 29, ἀντὶ, ἀριθμοποι., ἀνάγνωσθε, ἀνθρωποι κτλ.